

6. Để xác trong nhà.

Hòa Thượng Phổ Quang (Thích Thiện Huệ).

Người ngu có bảy người con, chết mất một, người ngu định để xác con trong nhà, rồi dọn đi nơi khác. Có người khuyên, sao không đem xác chết đi chôn, mà lại để trong nhà, rồi phải dọn đi nơi khác ở.

Người ngu suy nghĩ, nếu không để trong nhà, mà phải đem đi chôn thì phải giết thêm một đứa để quân bằng trọng lượng, gánh đi chôn cho tiện.

Nghĩ rồi bèn giết một người con khác, gánh vào rừng chôn. Ai thấy cũng cười chê, cho là chuyện ngu chưa từng có.

Giống như Tỳ kheo phạm tội, nhưng cố giấu, làm như vẫn thanh tịnh, có người trí biết khuyên như tỳ kheo trì giữ cấm giới như giữ mình châu, không để bị tổn hoại, “ông nay phạm lỗi sao không sám hối”. Tỳ kheo nghe xong liền nghĩ, đã phải sám hối thì tội phạm nhiều lỗi rồi sám luôn một thể, nên làm việc ác, phạm đủ giới luật, mới chịu sám hối, khác gì người ngu chết một con lại giết thêm một con.

Bình : Bảy người con dụ cho thất tự giới, chết dụ cho giới bị hủy, để xác trong nhà bỏ đi nơi khác dụ cho bỏ bỏ để tâm thoái đạo. Khuyên đem chôn xác dụ cho vứt bỏ tâm hủy giới. Giết thêm người con để tiện gánh dụ cho tâm phạm thêm giới để hưởng thụ rồi sám hối một lần cho tiện.

Người ngu vì ngu mà phạm giới, phạm rồi lại cũng vì ngu mà giấu giếm, khi được người trí khuyên nên sám hối, thì lại vì ngu mà nghĩ rằng trước khi sám hối hãy mặc tình phạm giới rồi sám hối luôn một lần, nên lại hủy diệt thêm giới khác, như người ngu giết thêm con. Từ một ngu sinh ra biết bao điều ngu, do không thấy cái ngu căn bản thì không thể sửa đổi được, cho đến khi được khuyên sám hối là một điều tốt, cũng lại vì điều tốt này mà tạo thêm ác nghiệp hủy phạm giới cấm. *Kẻ ngu thì bất kể điều gì cũng thành ngu, có học điều khôn đi nữa cũng hành sử bằng ý ngu.* Người trí ngược lại biến mọi thứ ngu thành trí.

Gã ngu này như người phá giới, giới được trưởng dưỡng trong thân tâm như con nuôi trong nhà, nay để giới chết, tàng chứa trong tâm, rồi khởi tâm bất thiện muốn xa lìa mọi giới, vứt bỏ tâm giới về với tâm phi giới, tức bỏ nhà đi nơi khác, khi được khuyên đem xác chết ra khỏi nhà, đi nơi khác chôn cất tức đem lỗi làm phát lộ sám hối, bỏ điều lỗi này ra khỏi thân tâm, thì lại nghĩ để tiện đem chôn giết thêm một người cho đều gánh, như ý tưởng phạm thêm rồi sám hối cho tiện.

Người ngu này không biết rằng, sám hối nghĩa là diệt trừ tội căn bản gây ra sự phạm giới, mà chỉ biết ăn năn lỗi đã phạm. Do không diệt tận tội căn bản tức vô minh tham sân, nên chúng lại tiếp tục hoành hành dựa vào lý do sám hối mà suy nghĩ ngu ngốc khiến phạm thêm giới, tăng thêm tội, thay vì diệt tội tăng phúc bằng pháp sám hối.

Như người xuất gia, cảm thấy giới làm mất tự do, huệ làm nhưc đầu khổ não, định làm mệt mỏi, nên muốn diệt bỏ giới định huệ để tự do và thoải mái, theo như ý muốn của ngu si. Kẻ này không biết do ngu nên không tu huệ nổi, do phóng túng nên không thể giữ giới, và vì tán loạn hôn trầm nên không thể tập định, do vậy từ ngu si này sinh tâm chán sợ giới định huệ, cảm thấy giới định huệ là phiền não, còn phóng túng, tán loạn và vô minh là hỷ lạc, người ngu này giết sạch giới định huệ, trong thân tâm rồi bỏ đi theo vô minh và ngũ dục. Người này vọng tưởng cho là ta khôn ngoan, mà không hay biết rằng ngu si là mẹ đẻ của mọi tư duy ngu ngốc. Từ bỏ giới định huệ là đến với vô giới, vô định, vô huệ tức tham sân si, cảnh giới của tam ác đạo. Không giới định huệ tắt gần với súc sinh, loài này ám tế ngu si, lại không biết giới, hành theo bản năng, do ngu dẫn đến hậu quả nghiêm trọng như vậy, mà vẫn không biết sám hối cái gốc ngu đó để chặn đứng mọi hậu quả tai hại không thể phát sinh trong tương lai, mà vẫn tiếp tục hành theo con đường tư duy ngu si đó, quyết không hồi đầu. Ngày nay nhiều tín đồ đại thừa dạy nhau không cần phát tâm bồ đề, viện dẫn lý do phát tâm là nan hành, không ai kham nổi vì vậy chỉ cần tụng niệm cầu sinh cõi Phật là dị hành và lợi nhất, dễ làm mà quả lớn. Họ không biết rằng phát tâm không phải nan hành, mà nan hành là do tâm thiện của họ quá yếu kém nên đối với chuyện phụng sự tha nhân thực là khó khăn trăm bề, đã không

nhận ra chỗ kém cõi thiện pháp lại đổ thừa cho phát tâm là chuyện khó, thiện tâm kém cõi mà mong chư Phật tiếp dẫn tất không thành, vì đức Bồ đề sư đã khuyên cáo bất khả dĩ thiếu thiện căn phúc đức nhân duyên đắc sinh bỉ quốc (không thể dùng chút ít nhân duyên phúc đức mà sinh về cõi Phật được). Nếu nhận chân ra thiện tâm của bản thân là kém cõi thiếu phúc tất phải phát tâm để diệt trừ mối tệ hại kia và tăng trưởng công đức cho mình, lẽ đâu lại vì vô minh ám tế chê trách phát tâm và ngợi khen tâm cầu lợi cho riêng mình, thật quả là không chịu sám hối bằng cách phát tâm, mà vẫn ngoan cường giữ tâm yếu kém không thối lui và tăng trưởng nghiệp bất thiện bằng sự không phát tâm và dạy nhau không phát tâm, đây không phải là kẻ ngu để xác trong nhà đó sao.

Sám hối đồng nghĩa với hồi đầu. Hồi đầu có nghĩa thay đổi phương hướng và đường đi, như trước theo hướng chỉ nghĩ cho mình, nay chuyển hướng tất cả vì muôn loài, trước thì theo hướng vợ vét dấu tranh, nay đổi ra hướng bố thí vô tranh, nói chung là thay đổi tâm tính, như kinh nói *tội tùng tâm khởi tương tâm sám*, đó là chân sám hối. Người biết sám hối là người năng diệt tội tăng phúc cho đến chuyển phạm thành Thánh, vì vậy trong *kinh Đại bát niết bàn đức Phật khen ngợi trí giả hữu nhị, nhất giả bất tạo chư ác, nhị giả tác dĩ sám hối*, có hai hạng người trí, một là không làm điều ác, hai là làm mà biết sám hối. Hạng không làm điều ác là Phật đã thành, hạng phạm mà biết sám hối là Phật sẽ thành, hết thấy chúng sinh đều đã và đang phạm, nếu biết sám hối tất chuyển thành đang và sẽ diệt tận tội nghiệp thành tựu nhất thiết công đức. Do vậy đức Thế tôn dạy *khổ hải thao thao, hồi đầu thị ngạn*, biển khổ mêng mang không bờ, quay đầu là bến.

Lại có người cho họ không còn ý chí tu hành, nên lương tâm bảo họ hoàn tục để khỏi thọ nhận cúng dường, mà họ coi là ăn bám và nợ nần thí chủ, người này không biết lương tâm chân chính, là lương tâm đòi hỏi họ nỗ lực hành mọi thiện pháp để xứng đáng thọ cúng, thay vì lương tâm u mê háo dục xúi bảo họ thôi tất, giết bỏ mọi giới pháp để quay về với đời sống ngũ dục, lương tâm này đi ngược lại với tâm hướng thượng hướng thiện hướng giải thoát, lương tâm ngược chiều với thiện pháp sao gọi là lương tâm, tâm này là tâm vô minh, tham dục giả trá lương tâm đưa chúng ngu đến tam ác đạo. Người vô trí cho tâm si này là lương tâm, đồng với cho tư duy u mê ấy là thiện. Tâm phạm giới, tâm sẵn sàng phạm tiếp, tâm không muốn sám hối, những tâm này đều do công cụ của vô minh là tà tâm gây ra. Vô minh nặng thì bài xích nhân quả, vô ác bất tác, vô minh trung thì hiểu lệch lạc nhân quả, vô minh hạ thì biết mình vô minh cần phải tu học, song vì vô minh vẫn còn ẩn náu trong tâm nên thiện tâm khi nhớ khi quên, do vậy cần cầu tu tập sám hối tăng trưởng thiện tâm trừ sạch mọi ác, đây mới thực là phát tâm cầu sám hối.